

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 2) เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และ 3) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

วิธีการดำเนินการวิจัย โดยสอบถามความคิดเห็นจากหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จากประชากร จำนวน 858 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ และตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของข้อคำถามและส่วนของข้อเสนอแนะรวม 3 ด้าน คือ 1) ข้อคำถามด้านการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 15 ข้อ ข้อเสนอแนะจำนวน 13 ข้อ 2) ข้อคำถามด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 10 ข้อ ข้อเสนอแนะ จำนวน 9 ข้อ และ 3) ข้อคำถามด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดในสถานศึกษา จำนวน 6 ข้อ และข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ข้อ และหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาความเที่ยงตรงผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และนำเสนอต่อประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้กับหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลการทดลอง ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .21-.95 และมีค่าความเชื่อมั่น .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ทั้ง 3 จังหวัด เพื่อส่งแบบสอบถามให้หัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในการรับแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยให้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยพิมพ์ซองติดแสตมป์ให้ กรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยทำการติดต่อกับหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียนโดยตรงเพื่อขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทำการแปลผลและนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผล

1. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสอดคล้องกับปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูในโรงเรียนมีความตระหนักในความจำเป็นต่อการสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดให้แก่นักเรียน

1.2 ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนด้านการปราบปรามสารเสพติด

1.3 ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 6 ข้อ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานศึกษา

2. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม และด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษามีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบรายคู่พบว่า ด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ในสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และเมื่อพิจารณาโดยรวม โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลโดยรวม พบว่า ด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติดใน สถานศึกษาและด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหามาตรการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการ ป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา พบว่า

ด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา

อันดับที่ 1 ได้แก่ จัดประชุมบุคลากรในโรงเรียนร่วมกับกรรมการโรงเรียนให้ตระหนัก ถึงความสำคัญ

อันดับที่ 2 ได้แก่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ที่เคยประสบปัญหาการเสพยาเสพติด

อันดับที่ 3 ได้แก่ ส่งเสริมการเล่นกีฬาต้านสารเสพติด

ด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา

อันดับที่ 1 ได้แก่ จัดประชุมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อกำหนดนโยบายในการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา

อันดับที่ 2 ได้แก่ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เพื่อสำรวจแหล่งจำหน่าย สารเสพติดในโรงเรียนและชุมชน

อันดับที่ 3 ได้แก่ ติดตามการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานศึกษา

อันดับที่ 1 ได้แก่ จัดสรรงบประมาณเพื่อให้นักเรียนกลุ่มติดยาเสพติด เข้าค่าย โดยให้อยู่ร่วมกับครูผู้บำบัดรักษา และกำหนดกิจกรรมบำบัดอย่างเป็นรูปธรรม

อันดับที่ 2 ได้แก่ ส่งนักเรียนที่ติดสารเสพติดให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบำบัดรักษาโดยตรง

อันดับที่ 3 ได้แก่ จัดให้นักเรียนที่ติดสารเสพติดอยู่กับครอบครัวตามปกติ และจัดครูติดตามในการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด

อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญ ชุ่มบุญชู (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การป้องกันการติดสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในทัศนะของผู้บริหาร เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีผลต่อการป้องกันการติดสารเสพติดในโรงเรียนตามที่เป็นจริงและตามความมุ่งหวัง ผลการวิจัยพบว่า นุศลากร ครู มีทัศนะต่อการป้องกันที่เป็นจริง โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนะการป้องกันที่มุ่งหวัง มีคะแนนเฉลี่ยรวมด้าน การให้การศึกษา ด้านความร่วมมือ ด้านกิจกรรม และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับสูง ผลการเปรียบเทียบทัศนะต่อการป้องกันที่เป็นจริง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการป้องกันที่เป็นจริงสูงกว่าทัศนะของครู ผลการเปรียบเทียบ และ ปวีณา ศรีบุญ (2538) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาปัญหาการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนะต่อการป้องกันที่มุ่งหวัง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการป้องกันที่มุ่งหวังสูงกว่าทัศนะของครู เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติด และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปราบปรามสารเสพติด และด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษา

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก มีหน่วยงานดูแลหลายหน่วยงาน ร่วมมือกันหามาตรการในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด จึงทำให้สามารถดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง เป็นการลดปัญหาการใช้สารเสพติด คล้องกับแนวดำเนินการของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน

และปราบปรามสารเสพติด (2538, หน้า 39-46) ที่กำหนดแนวการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาสารเสพติดในโรงเรียน นอกจากจะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนแล้ว ยังทำหน้าที่ ป้องกันและปราบปรามสารเสพติด มีการจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาสารเสพติด มีการดำเนินการจัดทำแผน/โครงการป้องกันและแก้ไขสารเสพติดใน โรงเรียน มีการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียน ร่วมกับบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนใน การดำเนินงาน มีการดำเนินงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) การดำเนินการ ป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดให้กับนักเรียน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินงานในระดับ ต่าง ๆ ทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทุกแห่ง โดยทำหน้าที่ พิจารณาดำเนินงาน ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ความพร้อม จุดเด่น จุดด้อย เพื่อดำเนินงาน ของจังหวัด/อำเภอ/ของโรงเรียน วิเคราะห์นโยบาย และแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติจริง ของจังหวัด/อำเภอ/โรงเรียน กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดให้นักเรียน ของจังหวัด/อำเภอ/โรงเรียน กำหนดกิจกรรมตามยุทธศาสตร์การวางแผนและกำหนดปฏิทิน แผนปฏิบัติการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด/อำเภอ/โรงเรียน รายงานผลการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ของแต่ละระดับการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันสารเสพติดดังกล่าว ข้างต้น โรงเรียนอาจพิจารณากำหนดรูปแบบขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ กันไปในที่นี้ ขอเสนอ รูปแบบการใช้ธรรมนูญโรงเรียนเพื่อดำเนินงาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการป้องกันปัญหา สารเสพติด โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ได้แก่ ครูในโรงเรียนมีความตระหนักในความจำเป็นต่อการสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดให้ แก่นักเรียน

1.2 ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการปราบปรามสารเสพติด โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การได้รับความร่วมมือ จากบุคลากรในโรงเรียนด้านการปราบปรามสารเสพติด

1.3 ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาโดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ และมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย 6 ข้อ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

2. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมมีปัญหายแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษา มีปัญหายแตกต่างกัน ด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติด และด้านการปราบปรามสารเสพติด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิงฉิมมา พิศรสาธร (2538) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้ การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานด้านการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล มีปัญหาไม่แตกต่างกัน และ วาสนา ทับแก้ว (2538) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนด้านการปฏิบัติงาน และด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนจำนวนมาก ครูดูแลไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นข้อมูลยืนยันที่ชัดเจน โดยเฉพาะด้านการแก้ไขและบำบัดรักษา ซึ่งต้องอาศัยผู้ที่มิประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เนื่องจากมีขั้นตอนที่ละเอียดอ่อนและต้องเป็นผู้ที่มีใจรัก มีความเสียสละ มีความเมตตาต่อเด็ก ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวดำเนินการของ การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยหลักสากลทั่ว ๆ ไป จะมีหลักการหรือวิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างก็เฉพาะในข้อปลีกย่อยในการปฏิบัติงานของสถานพยาบาลต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการแก้ไขและบำบัดรักษา จำแนกตามขนาดเป็นรายคู่ พบว่า มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 คู่ และมีปัญหาแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ทั้งนี้ ปัญหาของโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา ศรีบูรณ์ (2538) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

3. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียน ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา และด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการปราบปรามสารเสพติด มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไสภณ มหามานู (2543, หน้า 100) ได้ทำการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสถานที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่าการปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล มีปัญหาแตกต่างกัน อัจฉรา จิตตรีพล (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัญหาและแนวทางการแก้ไขของผู้บริหารในการจัดดำเนินการพัฒนาสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 พบว่า ปัญหาของผู้บริหารในการจัดดำเนินการพัฒนาสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน แยกในเมือง และนอกเมือง มีความแตกต่างกัน สมบัติ สะเกศ (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดระยอง พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ จำแนกตามสถานที่ตั้งของศูนย์ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลแตกต่างกัน ด้านงบประมาณและด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน และ นรากร มหามิตร (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแตกต่างกัน

4. ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามสภาพของชุมชนของโรงเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา และด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการแก้ไขและการบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดในสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรารม มหามิตร (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาดำเนินงานและผลการดำเนินงานเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ด้านลักษณะของชุมชนรอบโรงเรียน พบว่า ลักษณะของชุมชนรอบโรงเรียนที่มีการค้ายาเสพติดมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพราะว่าการดำเนินงานของโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนที่มีการค้ายาเสพติดอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดเป็นอย่างมาก ซึ่งแน่นอนว่าโรงเรียนต้องมีแผนและมาตรการและวิธีการ ตลอดจนถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการป้องกันและป้องปรามให้ได้ผลอย่างแน่นอนและต่อเนื่อง ประกอบกับบุคลากร นักเรียนในโรงเรียนมียาเสพติดแพร่ขยายเข้าไปในโรงเรียน ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดคือ สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่บุคลากร นักเรียนให้เข้มแข็งพอที่จะต่อสู้กับสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ที่จะมาในรูปแบบสารพัดของผู้ค้ายาเสพติด สอดคล้องกับ อรเพ็ญ นาควัชร (2529, หน้า 101) พบว่าสถานศึกษาที่อยู่ในแหล่งที่มีการค้ายาเสพติดย่อมต้องเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดต่าง ๆ

ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนที่มีปัญหาสารเสพติดน้อย มีการดำเนินงานการป้องกันและป้องปรามยาเสพติดในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนอยู่ในสภาพพื้นที่ที่ไม่มีการค้ายาเสพติด และได้ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในการสร้างมาตรการและแผนงานในการแก้ปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานสารเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา มีดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการป้องกันปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา จากการเก็บข้อมูลพบว่ามีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา ดังนี้

มีการจัดประชุมบุคลากรในโรงเรียนร่วมกับกรรมการโรงเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา เชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ที่เคยประสบปัญหาสารเสพติด มาให้ความรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเล่นกีฬา มีการสังเกตนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด จัดประกวดคำขวัญ ประกวดเรียงความ ประกวดวาดภาพเกี่ยวกับการรณรงค์การใช้สารเสพติด จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้กับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนให้เห็นถึงโทษภัยของสารเสพติด จัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนในการป้องกันสารเสพติด อบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติด จัดนิทรรศการเกี่ยวกับโทษภัยของสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนให้มีการจัดตั้งชมรมและ/หรือชุมนุมตามความสนใจของนักเรียนอย่างหลากหลาย จัดทัศนศึกษา ชมสถานที่บำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติด จัดตั้งเครือข่ายนักเรียนร่วมด้านสารเสพติดในสถานศึกษา รวมถึงการไม่อนุญาตให้นักเรียนนอกเข้ามาในโรงเรียนโดยไม่มีเหตุอันควร

2. ด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา จากการเก็บข้อมูลพบว่า มีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา ดังนี้ ให้มีการจัดประชุมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อกำหนดนโยบายในการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษา ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่เพื่อสำรวจแหล่งจำหน่ายสารเสพติดในโรงเรียนและชุมชน ติดตามการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดำเนินตรวจค้นนักเรียนที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย จัดครูเวรตรวจบริเวณที่ลับตา หรือสถานที่สงสัยว่าเป็นแหล่งเสพยาเสพติด จัดตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อตรวจสอบนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ จัดตั้งผู้รับฟังความคิดเห็นเพื่อเป็นการสืบหาข่าวนักเรียนที่เสพยาเสพติด จัดชุดอาสา สอดส่องดูแลผู้ติดสารเสพติดในทางลับ และกำหนดนโยบายให้รางวัลนักเรียนผู้ชี้เบาะแสผู้เสพยาเสพติด

3. ด้านการแก้ไขและบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดในสถานศึกษา จากการเก็บข้อมูลพบว่า มีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดในสถานศึกษา ดังนี้ จัดสรรงบประมาณเพื่อให้นักเรียนกลุ่มติดสารเสพติด เข้าค่าย โดยให้อยู่ร่วมกับครูผู้บำบัดรักษา และกำหนดกิจกรรมบำบัดอย่างเป็นรูปธรรม ส่งนักเรียนที่ติดสารเสพติดให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบำบัดรักษาโดยตรง จัดให้นักเรียนที่ติดสารเสพติดอยู่กับครอบครัวตามปกติ และจัดครูติดตามในการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ให้นักเรียนที่ติดสารเสพติด 1 คน เข้าค่ายนักเรียนด้านสารเสพติด 1 เครือข่าย โดยกำหนดกิจกรรมดำเนินการบำบัดอย่างเป็นรูปธรรม และกำหนดมาตรการลงโทษนักเรียนที่ติดสารเสพติดโดยการพักพัฒนาฯ พักการเรียน ข้ายไปอยู่โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการแก้ไขและบำบัดรักษาผู้ติดสารเสพติดในสถานศึกษา

หากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม และมีการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น จะเป็นการป้องกัน
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา
ด้านนโยบายของรัฐกับแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. ศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด
3. ศึกษาสาเหตุของปัญหาการใช้สารเสพติด และแนวทางการแก้ปัญหาสารเสพติดใน
สถานศึกษา
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเอาใจใส่ของโรงเรียนในการป้องกันการ
ใช้สารเสพติดของนักเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน